

AFSCHAFFING BTW-COMPENSATIEFONDS: NU DOEN WAT KAN

De in het regeerakkoord Rutte II voorgenomen afschaffing van het BTW-compensatiefonds (Bcf) heeft ingrijpende consequenties voor gemeenten en provincies. Hoewel nog niet exact bekend is hoe de afschaffing vorm wordt gegeven, kan de afdeling Financiën nu al een groot aantal zaken in beeld brengen. Dit zorgt ervoor dat snel kan worden geschakeld als het Rijk met meer informatie komt, waarschijnlijk is dit bij het verschijnen van de meicirculaire 2013.

Afspraken regeerakkoord

In het regeerakkoord is afgesproken dat het Bcf met ingang van 2015 wordt afgeschaft. Dus vanaf dat jaar vervalt dit fonds in de Rijksbegroting. Dit betekent waarschijnlijk dat de BTW voor gemeenten en provincies een jaar eerder, dus vanaf begrotingsjaar 2014, weer kostenverhogend is. Dit tempoverschil is terug te voeren op verschillen tussen het kasstelsel bij het rijk en het stelsel van baten en lasten bij gemeenten. Zo worden de over het huidige boekjaar (2012) ingediende vorderingen bij het Bcf in kalenderjaar 2013 uitbetaald aan de gemeenten. In 2014 worden dan de laatste vorderingen op het fonds, die in boekjaar 2013 zijn ontstaan, nog uitbetaald. Dit betekent dat in de begroting 2014 van gemeenten en provincies in de lastenbudgetten die betrekking hebben op overheidstaken weer rekening gehouden moet worden met BTW als kostenverhogende component.

Budgettaire effecten op hoofdlijnen

De rijksuitgaven voor het Bcf worden met een korting van € 350 miljoen teruggestort in het Gemeente- en Provinciefonds. Maar omdat met ingang van boekjaar 2014 een beroep op het Bcf niet meer mogelijk is en de terugstorting in het gemeentefonds pas in 2015 is voorzien worden gemeenten in 2014 in eerste instantie geconfronteerd met een geschat tekort van eenmalig € 2,5 miljard. Ongetwijfeld wordt dit nog onderwerp van bestuurlijk overleg tussen decentrale overheden en het rijk.

Gevolgen gemeentebegroting en administratie

De impact van de afschaffing van het Bcf op de administratieve processen van gemeenten is groot. Een eerste inventarisatie van aandachtspunten is in het kader weergegeven. De daadwerkelijke aanpak zal per gemeente of provincie verschillend zijn. Ook hangt het van de inrichting van de administratie af hoe complex deze Bcf-operatie voor uw gemeente is.

- Alle relevante uitgavenbudgetten met BTW-plichtige leveringen met BTW verhogen.
- BTW in relatie tot samenwerkingsverbanden / SSC's.
- Doorschuif-BTW gemeenschappelijke regelingen uit de ramingen verwijderen.
- Alle investeringskredieten met BTW verhogen en toekomstige afschrijvingen herrekenen.
- Doorrekenen van beheerplannen inclusief toereikendheid van de voorzieningen.
- Gewenste saldi van de bestemmingsreserves herzien.
- BTW-coderingen in het financieel systeem aanpassen en/of verwijderen.
- Bestaande boekwaarden herwaarderen voor niet-geactiveerde BTW.
- Bij kostendekkende tarieven geen rekening meer houden met extra-comptabele BTW.
- Vaststellen gevolgen voor toegezegde subsidies/bijdragen van derden.
- Vaststellen gevolgen voor uitgaven grondexploitatie in de overheids-sfeer.

Alle relevante uitgavenbudgetten met btw-plichtige leveringen met btw verhogen

Op alle budgetten die betrekking hebben op overheidstaken is de BTW nu compensabel. Deze budgetten moeten dus worden gecorrigeerd voor de BTW-component. Het zal hierbij vooral gaan om kosten binnen de economische categorie voor 'Goederen en diensten'. Een apart aandachtspunt vormen de budgetten voor overheadkosten, zoals huisvesting en automatisering. Hier worden mengpercentages gebruikt waarmee de BTW op overhead wordt toegerekend aan een drietal sferen dat binnen gemeenten te onderkennen is: overheidstaken, ondernemerstaken en van BTW vrijgestelde ondernemerstaken.

BTW in relatie tot samenwerkingsverbanden / SSC's

De laatste jaren zijn veel gemeenten samenwerkingsverbanden aangegaan, waarbij (een deel van) de ambtelijke organisatie in een Shared Service Centre (SSC) is ondergebracht. Deze SSC's zijn volgens de Belastingdienst BTW-plichtig, wat wil zeggen dat over de totale dienstverlening 21% BTW betaald wordt. Dus ook over de salariskosten van het personeel dat van de samenwerkende gemeenten is overgegaan naar het SSC. Dergelijke constructies worden door afschaffing van het Bcf fors duurder, een problematiek die ook zal gaan spelen bij de verplichte samenwerking binnen de Regionale uitvoeringsdiensten. Bij het Rijk ontstaat hierdoor een extra inkomst vanuit de omzetbelasting.

Wellicht is dit laatste ook de bedoeling, maar hopelijk komt voor deze problematiek nog een oplossing. Anders zal er van de door het Rijk gewenste samenwerking minder terecht komen.

Doorschuif-BTW gemeenschappelijke regelingen uit de ramingen verwijderen

Gemeenschappelijke regelingen (GR) vallen niet rechtstreeks onder de werking van het Bcf. Hiervoor is de transparantieregeling bedacht. De GR geeft aan de deelnemende gemeenten door hoeveel compensabele BTW er is opgenomen in de bijdragen die de gemeenten betalen. Gemeenten declareren deze BTW zelf bij het Bcf, in de praktijk wordt vaak gesproken over doorschuif-BTW.

In veel gevallen is dit voordeel verwerkt in de geraamde bijdragen aan GR'en. Dit vervalt vanaf 2014.

Alle investeringskredieten met BTW verhogen en toekomstige afschrijvingen herrekenen

De in de investeringsplanning opgenomen kredieten (overheidstaken), moeten worden verhoogd met de BTW-component. Natuurlijk alleen voor het deel dat betrekking heeft op leveringen en diensten door derden. Op basis van het nieuwe krediet moeten de kapitaallasten herberekend worden.

Doorrekenen beheerplannen inclusief toereikendheid van de voorzieningen

Ook de budgetten voor de leveringen en diensten van derden die nodig zijn voor het planmatig beheer van de openbare ruimte worden verhoogd met BTW. Dit betekent dat deze beheerplannen opnieuw doorgerekend moeten worden, waarbij eventuele normbedragen worden aangepast. Als hierbij met een kostenegaliserende voorziening wordt gewerkt, moet de toereikendheid van de geraamde stortingen opnieuw worden beoordeeld aan de hand van het gewijzigd kostenpatroon.

Gewenste saldi van de bestemmingsreserves herzien

De hoogte van de bestemmingsreserves zijn als het goed is gebaseerd op de lasten van de uit die reserves te dekken activiteiten. Als het gaat om activiteiten die nu nog onder het Bcf vallen, moeten de betreffende saldi verhoogd worden. Gebeurt dit niet, dan kunnen de geplande

activiteiten niet (volledig) uitgevoerd worden.

BTW coderingen in het financieel systeem aanpassen en/of verwijderen

Vanaf boekjaar 2014 moeten de BTW-coderingen in het grootboek worden aangepast. Voor veel begrotingsposten zal gelden dat de BTW als kostenverhogend moet worden gecodeerd. Wat blijft is dat de BTW voor belaste ondernemersactiviteiten op de BTW-aangifte kan worden verrekend.

Bestaande boekwaarden herwaarderen voor niet-geactiveerde BTW

De tot en met 31 december 2013 geactiveerde investeringen voor overheidstaken zijn in principe exclusief BTW op de balans gewaardeerd. Dit geldt zeker voor de investeringen van ná 1 januari 2003 (ingangsdatum Bcf). Of dit ook geldt voor investeringen van voor die datum is afhankelijk van de werkwijze die bij de invoering van het Bcf is gevolgd (zie kader).

2003 / BTW in oude activa

Bij de invoering van het Bcf speelde de problematiek 'btw in oude activa'. De korting op het gemeentefonds was namelijk hoger dan de BTW-last die wegviel in de exploitatie. In de noodzakelijke omvang van het Bcf werd immers ook de BTW voor investeringsuitgaven meegenomen.

De oplossing was dat het Bcf werd ingevoerd met ingang van 2003, maar dat het gemeente- en provinciefonds pas in 2004 werden gekort. Deze vordering op het Bcf over 2003 werd door het rijk in 2004 uitbetaald. In het stelsel van baten en lasten kregen de gemeenten en provincies hierdoor in 2003 een eenmalig voordeel, dat gebruikt kon worden om de BTW in de activa te compenseren (de BTW-component kon uit de boekwaarde gehaald worden) waardoor toekomstige afschrijvingslasten lager werden. Voor het Rijk was een en ander op grond van het kasstelsel budgettair neutraal.

Het lijkt er op dat bij de afschaffing van het Bcf het tegenovergestelde gebeurt. Vanaf 2014 kunnen geen nieuwe vorderingen meer ontstaan, dit geeft in dat jaar direct een nadeel voor de gemeenten en

provincies. De compensatie via het gemeente- en provinciefonds volgt pas in 2015. De (gedeeltelijke) oplossing van dit probleem wordt wellicht de 'BTW over oude activa'. De boekwaardes worden dan weer verhoogd met de BTW-component en deze waardeverhoging geeft onder het stelsel van baten en lasten een incidenteel voordeel in de exploitatie 2014.

Een dergelijke werkwijze resulteert dan in een verhoging van toekomstige kapitaallasten. Een extra budgettair probleem dus bij het sluitend (houden) van de meerjarenbegroting.

Bij kostendekkende tarieven geen rekening meer houden met extracomptabele BTW

Bij het berekenen van de kostendekkendheid van tarieven mag rekening worden gehouden met de compensabele BTW (ook wel extracomptabele BTW genoemd). Ook dit is een gevolg van invoeringsproblemen in 2003. Nu de BTW vanaf 2014 weer als kostencomponent in de ramingen wordt opgenomen, ontstaat hier een versimpeling. Per saldo mag de nieuwe berekeningswijze geen verschil maken voor de hoogte van de tarieven. Complicerende factor kan de BTW over investeringen zijn, die door gemeenten op verschillende manieren is meegenomen bij het bepalen van de kostendekkendheid.

Vaststellen gevolgen voor toegezegde subsidies/bijdragen van derden.

Veel door het rijk, de provincies of de EU toegezegde subsidies en specifieke uitkeringen zijn gebaseerd op de huidige situatie dat inkoop-BTW voor gemeenten geen kostenpost is.

Deze subsidies en specifieke uitkeringen zouden dus verhoogd moeten worden met de BTW-component. Of dit automatisch gebeurt is nog maar de vraag. Geadviseerd wordt om zeker bij nieuwe toezeggingen direct vast te leggen dat vanaf 2014 de BTW weer een kostenpost is. Verder moet nu al onderzocht worden bij welke lopende toezeggingen deze problematiek speelt en wat eventuele oplossingen kunnen zijn. Bijvoorbeeld zorgen dat een project in 2013 financieel wordt afgerekend.

**Vaststellen gevolgen voor uitgaven
grondexploitaties in de overheidsfeer.**

Sinds 1 januari 2003 is BTW-28 regeling vervallen omdat alle BTW voor overheidstaken gewoon declarabel is bij het Bcf. De VNG wijst in haar reactie op het regeerakkoord op de herinvoering van deze regeling voor grondbedrijven. Onder BTW-28 kon de BTW op bijvoorbeeld de aanleg van gemeenschapsvoorzieningen onder bepaalde omstandigheden toch in aftrek worden gebracht. Voor kosten van planvoorbereiding werd BTW-aftrek veelal niet toegestaan.

Volg de ontwikkelingen

Uit deze factsheet blijkt dat er veel gedaan moet worden. De belangrijkste punten die gevolgen hebben voor de begroting en de administratie zijn benoemd, maar in de nabije toekomst zullen op basis van informatie die van het Rijk en/of de Belastingdienst beschikbaar komt, steeds meer zaken duidelijk worden en wellicht ook extra punten naar voren komen.

In deze factsheet is bijvoorbeeld niet ingegaan op specifieke fiscale vraagstukken zoals 'anticumulatieregelingen btw' en 'overeenkomsten met projectontwikkelaars'. Voor de beantwoording van dergelijke vraagstukken kan contact opgenomen worden met een fiscalist.

Wat kan BMC bieden

De adviseurs van BMC kunnen de gemeenten en provincies uiteraard van dienst zijn bij het in beeld brengen van de effecten van de afschaffing van het Bcf. Onze dienstverlening kan bestaan uit het opstellen van een plan van aanpak of het implementeren (van onderdelen) hiervan.

Neem voor meer informatie contact op met de heer Herrie Geuzendam, managing partner bij BMC, via telefoonnummer: 033 – 496 52 00. U kunt ook een e-mail sturen naar herriegeuzendam@bmc.nl.